

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การเคลือบเมล็ดข้าวโพดด้วยเชื้อรา *Trichoderma harzianum* และการตรวจสอบการเจริญของเชื้อราในต้นกล้าโดยเทคนิคพีซีอาร์

ผู้เขียน นางสาวพัชราภรณ์ พุทธรัง

ปริญญา วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (โรคพืช)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชวนพิศ บุญจิตสิริกุล ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร. สมบัติ ศรีชวงส์ กรรมการ

อาจารย์วราภรณ์ ประกอบ กรรมการ

บทคัดย่อ

จากการทดสอบ การเจริญของเชื้อรา *Trichoderma harzianum* บนอาหารเลี้ยงเชื้อ potato dextrose agar (PDA) ที่ผสมสารเคลือบเมล็ด 4 ชนิด ได้แก่ สาร arabic gum 10% 20% และ 40% สาร pectin 1% สาร hydroxyethyl cellulose 1% และ 3.5% และสาร polyvinyl alcohol 1% พบว่า สาร arabic gum 10% สาร pectin 1% สาร hydroxyethyl cellulose 1% และสาร polyvinyl alcohol 1% ไม่มีผลยับยั้งต่อการเจริญของเชื้อรา *T. harzianum* เมื่อเปรียบเทียบกับชุดควบคุมที่เป็นอาหาร PDA ที่ไม่ผสมสารเคลือบเมล็ด เมื่อนำสารดังกล่าวผสมกับเชื้อรา *T. harzianum* แล้วเคลือบเมล็ดพันธุ์ข้าวโพด เพื่อ ทดสอบการมีชีวิตรอดของเชื้อรา บนอาหาร PDA พบว่า เมล็ดที่เคลือบด้วยสาร hydroxyethyl cellulose 1% มีจำนวนโคโลนีของเชื้อรา *T. harzianum* มากที่สุดถึง 97.5 % ซึ่งไม่มีความแตกต่างทางสถิติกับเมล็ดที่เคลือบด้วยสาร arabic gum 10% และสาร pectin 1% ที่มีจำนวนโคโลนีเกิดขึ้นเท่ากับที่ 95.5 % จากการตรวจสอบ ปริมาณ สปอร์ของ เชื้อรา *T. harzianum* บนผิวเมล็ดที่เคลือบ พบว่าการเคลือบเมล็ดด้วยสาร pectin 1% มีปริมาณสปอร์ของเชื้อราบนเมล็ดมากที่สุด 2.5×10^4 CFU/เมล็ด 1 กรัม แต่ไม่มีความแตกต่างทางสถิติกับปริมาณสปอร์ของเชื้อราบนเมล็ดที่เคลือบด้วยสาร arabic gum 10%

และสาร hydroxyethyl cellulose 1% ที่มี ปริมาณสปอร์ของเชื้อราบนเมล็ดเท่ากับที่ 1.75×10^4 CFU / เมล็ด 1 กรัม เมื่อทำการตรวจสอบเปอร์เซ็นต์ความงอกของเมล็ดข้าวโพดหลังการเคลือบเมล็ดพบว่า การเคลือบเมล็ดด้วยสาร pectin 1% ให้เปอร์เซ็นต์ความงอกสูงสุดเป็น 97.75% ซึ่งไม่มีความแตกต่างทางสถิติกับเปอร์เซ็นต์ความงอกของเมล็ดที่เคลือบด้วยสาร arabic gum 10% สาร hydroxyethyl cellulose 1% สาร polyvinyl alcohol 1% และกรรมวิธีที่ไม่เคลือบเมล็ด โดยมีเปอร์เซ็นต์ความงอกเป็น 96%, 96.25%, 97.25% และ 96.50% ตามลำดับ แต่เมื่อพิจารณาต้นทุนและคุณภาพในการเคลือบเมล็ดพบว่าสาร arabic gum 10% ให้ผลดีที่สุด จึงคัดเลือกและนำมาเคลือบเมล็ดพันธุ์ข้าวโพด เพื่อทดสอบประสิทธิภาพในการควบคุมโรคต้นเน่าในสภาพเรือนทดลอง โดยปลูกในดินที่มีสปอร์ของเชื้อรา *Fusarium* sp. เปรียบเทียบกับชุดควบคุมที่ไม่เคลือบเมล็ด พบว่าเมล็ดที่เคลือบด้วยสาร arabic gum 10% ร่วมกับเชื้อรา *T. harzianum* ให้เปอร์เซ็นต์ ความงอกเพิ่มขึ้นเป็น 54.76% โดยมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบกับเมล็ดที่ไม่ได้เคลือบ ซึ่งมีเปอร์เซ็นต์ความงอกของต้นกล้าเพียง 36.90% เชื้อรา *T. harzianum* เป็นเชื้อราที่เป็นเชื้อเอ็นโดไฟท์ภายในต้นพืช ซึ่งสามารถกระตุ้นความต้านทานในต้นพืชได้ จากการตรวจสอบเชื้อรา *T. harzianum* ภายในส่วนต่างๆ ของต้นกล้าที่มาจากการเคลือบเมล็ดโดยเทคนิค พีซีอาร์ โดยใช้ไพรเมอร์ที่ตำแหน่ง ITS1 และ ITS2 ที่มีความจำเพาะเจาะจงกับบริเวณ 18S ribosomal RNA gene (rDNA) ของเชื้อรา *T. harzianum* พบแถบดีเอ็นเอที่มีขนาด 300 คู่เบส จากเนื้อเยื่อส่วนราก ลำต้น และใบของต้นกล้าข้าวโพดที่มาจากการเคลือบเมล็ด เมื่อเปรียบเทียบกับชุดควบคุมที่ต้นกล้ามาจากเมล็ดที่ไม่ได้เคลือบเชื้อรา *T. harzianum* พบแถบดีเอ็นเอเฉพาะเนื้อเยื่อส่วนราก

Thesis Title	Corn Seeds Coating with <i>Trichoderma harzianum</i> and Detection of Fungi Growth in Seedlings by the PCR-based Technique	
Author	Miss Phatcharaphorn Phutthang	
Degree	Master of Science (Plant Pathology)	
Thesis Advisory Committee	Asst. Prof. Dr. Chuanpit Boonchitsirikul	Chairperson
	Assoc. Prof. Dr. Sombat Srichuwong	Member
	Lect. Waraporn Prakob	Member

Abstract

Trichoderma harzianum growth was tested in potato dextrose agar (PDA) supplemented medium containing the following four kinds of coating materials: 10%, 20% and 40% arabic gum, 1% pectin, 1% and 3.5% hydroxyethyl cellulose and 1% polyvinyl alcohol. The results showed that 10% arabic gum, 1% pectin, 1% hydroxyethyl cellulose and 1% polyvinyl alcohol had no effect on the *T. harzianum* growth compared with the control which was PDA without the coating material. These materials were mixed with *T. harzianum* and coated on corn seed for testing of the fungi viability in the PDA medium. The performance of 1% hydroxyethyl cellulose in combination with *T. harzianum* resulted in the highest percentage of colony at 97.5%. However there were no significant results for the coating materials of 10% arabic gum and 1% pectin which had a colony of fungus at 95.5%. From the determination of the spore of *T. harzianum* for viability on seed coating, the results showed that 1% pectin coating gave the highest amount of spores 2.5×10^4 CFU/ 1g. of seed. No significant results were detected for seeds with coated with 10% arabic gum and 1% hydroxyethyl cellulose with spores 1.75×10^4 CFU/ 1g. of seed. The effect of seed coating on germination for the 1% pectin coating gave the

highest percentage germination at 97.75%. Similarly, there were no significant results for the 10% arabic gum, 1% hydroxyethyl cellulose, 1% polyvinyl alcohol and non seed corn coating with percentage germinations at 96%, 96.25% 97.25% and 96.50%, respectively. In consideration of cost and quality of coating material, 10% arabic gum was the best material for the corn seeds so was selected to use for coating corn seed. The corn seed coated with 10% arabic gum combined with *T. harzianum* was tested for the efficacy of *T. harzianum* against Fusarium stalk rot and the bioassays were also conducted in greenhouse conditions. The corn seed coated with 10% arabic gum combined with *T. harzianum* was grown in infested soil with *Fusarium* sp. as compared to non-coated seeds. The percentage of germination of coated corn seed was increased to 54.76 % which was significant when compared to non-coated seed with percentage of germination at 36.90%. *T. harzianum* has been proved to be an endophytic fungi that could induce resistance in plants. A PCR-based method for detection of *T. harzianum* endophytes in plant tissue was developed. The DNA primers were designed to amplify products based on a nucleotide sequence analysis of the internal transcribed spacers (ITS1 and ITS2), specifically including the 18S ribosomal RNA region (rDNA) of *T. harzianum*. The PCR assays detected and amplified a 300 bp DNA fragment from roots, shoots and leaves of corn seedlings coated with *T. harzianum*. However the seedling from the non-coating only amplified the DNA fragment from the root.